

בתי הדין הרבניים
בבית הדין הרבני האזורי רחובות

פסק דין

“האישה טוענת כי הפסנתר הוא נכס נפרד שלה, שניתן לה במתנה אישית במקום טבעת אירוסין”

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1304689/14

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי רחובות

לפני כבוד הדיינים:

הרב יהודה שחור – אב"ד, הרב יאיר לרנר, הרב ירון נבון

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יעקב ישראל וואלאך)

נגד
הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רמי רובין)

הנדון: דין פסנתר שניתן לאישה במקום טבעת אירוסין

פסק דין

א. רקע עובדתי והליכים

הצדדים נישאו זל"ז בשנת....., ולהם 3 ילדים. הצדדים התגרשו בתאריך 12.7.2021. הצדדים הגיעו להסכם גירושין מקיף, אשר אושר על ידי ביה"ד וקיבל תוקף של פסק דין ביום כ"ג בתמוז תשפ"א (12.7.2021). הסכם הגירושין הסדיר את ענייני המזונות, זמני השהות וחלוקת הרכוש. סעיף 52 להסכם קבע כי "אין ולא תהיינה להם כל תביעות ו\או דרישות מכל מין וסוג שהוא האחד כלפי משנהו", למעט טענה שנוגעת לתסקיר שירותי הרווחה.

מאז ועד היום נותרו מספר סוגיות כספיות ורכושיות פתוחות אשר הפכו למוקד מחלוקת בין הצדדים. סוגיות אלו כוללות: השבת כספים ששולמו לכאורה על ידי צד אחד עבור חוב משותף מהעבר לכאורה (כגון מס הכנסה וביטוח משכנתא), השלמת חובות מזונות (הפרשי הצמדה למדד), וחלוקת מיטלטלין (הפסנתר).

חלוקת מרבית המיטלטלין הושלמה בפועל. כאשר הוויכוח העיקרי שנותר, סובב סביב הבעלות על הפסנתר.

פסק דין זה להכרעה במחלוקת הצדדים ניתן לאחר שהסתיימו ההליכים, לרבות הליך הסיכומים בכתב.

ב. השבת תשלומי מס הכנסה (בסך 11,340 ש"ח)

האיש טוען כי נאלץ לשלם סכום זה לרשות המיסים בגין חוב מס שנוצר כתוצאה מדמי לידה שקיבלה האישה עבור הקטין (יליד שנת 2018), כלומר חוב הנוגע לתקופה שקדמה לגירושין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענת האיש היא, כי דרישת התשלום התקבלה רק לאחר מועד אישור הסכם הגירושין (נובמבר 2021, עבור שנת 2018), ולפיכך לא יכול היה לוותר או למחול על חוב זה במסגרת סעיף 52 להסכם הנ"ל, שכן מדובר בחוב שלא היה ידוע ולא נולד במועד החתימה. מאחר שהחוב נוצר מהכנסתה של האישה, וכיוון שהמס מחושב על בסיס הכנסות שני בני הזוג יחד, יש לחייבה בהשבת הסכום המלא ששולם על ידו בצירוף ריבית והצמדה.

האישה דוחה את תביעת האיש וטוענת כי המס שולם בגין חוב שהתגלה לאחר חתימת הסכם הגירושין (יולי 2021).

לטענתה האיש מתעלם מסעיף 52 בהסכם הקובע במפורש כי "אין ולא תהיינה להם כל תביעות ו\או דרישות מכל מין וסוג שהוא האחד כלפי משנהו". סעיף זה מהווה מחסום לכל תביעה בגין חובות שהתגלו בדיעבד, ולפיכך דרישתו של האיש מנוגדת להסכם ולסמכות בית הדין.

עמדת ביה"ד:

בפני בית הדין תביעת האיש להשבת סך של 11,340 ש"ח, אשר שולמו על ידו לרשות המיסים בשנת 2021 בגין תיקון דו"ח שומת מס הכנסה לשנת המס 2018.

המחלוקת ברכיב זה נסובה סביב שתי שאלות עיקריות: א. האם תביעה זו חסומה מכוח סעיף 52 להסכם הגירושין. ב. במידה והתביעה אינה חסומה – האם על האישה לשאת במלוא החוב (כתוצאה מהכנסתה מדמי לידה) או רק במחציתו (כחוב משותף).

א. תוקף סעיף 52 להסכם הגירושין:

האישה טוענת כי התביעה חסומה מכוח סעיף 52 להסכם הגירושין הקובע כך:

"52. הצדדים מצהירים כי בכפוף לאמור בהסכם זה ולביצועו בפועל, אין להם ולא תהיינה להם כל תביעות ו\או דרישות ו\או טענות מכל מין וסוג שהוא האחד כלפי משנהו, והאמור בהסכם זה מהווה הסדר סופי ומוחלט של כלל תביעותיהם ההדדיות."

האישה יכולה לכאורה לטעון שהסכם גירושין נועד ליצור ודאות, סופיות ויציבות, ובהתאם לכך ניתן היה לפרש את ההסכם כויתור גורף שחוסם תביעות כאלה, ועל האיש היה לקחת בחשבון שייתכנו חבויות מס בגין השנים הקודמות.

אך האיש יכול לכאורה לטעון, שהסכם גירושין לא לוקח בחשבון חבויות שלא היו ידועות ולא היו צפויות בזמן עריכתו.

אילו הניסוח שבהסכם היה מאפשר את שתי האפשרויות, היה עלינו להכריע במחלוקת זו. אולם בהסכם הגירושין שאושר, ישנו ניסוח מפורט יותר שיש להתחשב בו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יש לדקדק בסיפא של הסעיף האמור בהסכם. הצדדים הסכימו כי לא תהיה להם כל תביעה או טענה מכל סוג שהוא רק ביחס ל"כלל תביעותיהם ההדדיות". לא ניתן לפרש כי הוסכם ביניהם שלא תהיה להם כל טענה על חובות נסתרים שלא ידעו עליהם כלל בשעת חתימת ההסכם.

החובות הנסתרים שלא ידעו עליהם, ודאי שלא נכללו בשעת ההסכם בניסוח שבהסכם המדבר על: "כלל תביעותיהם ההדדיות".

בענייננו, עסקינן בדרישת מס שנוצרה רק בשנת 2021 (כשלוש שנים לאחר שנת המס הרלוונטית), אשר לא הייתה צפויה לצדדים במועד עריכת ההסכם (יולי 2021). מכאן עולה כי הדרישה שהגיעה מרשות המיסים לא הייתה ידועה לצדדים בשעת עריכת ההסכם.

הצהרת הצדדים כי לא תהיה להם דרישות הדדיות אינה מתייחסת לתביעות עתידיות אשר לא היו ידועות ולא היו אמורות להיות ידועות בשעת החתימה. לפיכך טענת האישה לסילוק התביעה על הסף מכוח סעיף 52 – נדחית (ראה לעניין זה לשו"ע חו"מ סימן רמ"א סעיף ב' בהג"ה ובפת"ש שם ס"ק ג').

ב. אופי החוב והיקף ההשתתפות:

באשר למחלוקת השנייה ביחס לסכום אותו חייבת האישה להשתתף בחוב המס, האיש טוען כי על האישה לשאת במלוא הסכום שכן החוב נוצר מדמי הלידה (הכנסה אישית) שלה.

בית הדין קובע כי לפי החוק, כשם שדמי הלידה התקבלו שווה בשווה בין הצדדים ויש לראות בהם כשכר עבודה שדינו להתאזן בין הצדדים (במסגרת איזון המשאבים), הרי שגם חוב המס בגינו, דינו להתאזן בין הצדדים בשווה. נטל חוב המס הינו משותף ויש לחלקו באופן שווה מחצית לכל צד.

לו החוב היה בעל אופי אישי מובהק (כגון חוב שנוצר עקב הימורים או חובות אישיים שלא לטובת המשפחה), אזי ישנה אפשרות לשקול לחייב את בן-הזוג השני לשאת בעולו. לא כן במקרה דנן, כאשר מדובר במס על הכנסה רגילה שנוצרה בתקופת הנישואין (להרחבה ראו למשל בתיק מס' 1216224/3).

לסיכום, ברכיב זה על האישה לשאת במחצית תשלום המס, ועליה להשיב לאיש סך של 5,670 ש"ח.

ג. השבת דמי ביטוח להלוואת המשכנתא המשותפת (בסך 2,890.5 ש"ח)

לצדדים הייתה דירה משותפת שעליה רבצה הלוואת משכנתא משותפת. האישה קנתה את חלקו של האיש בדירה.

האיש טוען כי לאחר הפירוד (פברואר 2021) ועד למועד העברת הדירה על שם האישה בלבד, הוא שילם לבדו דמי ביטוח חיים ודירה עבור הלוואת המשכנתא המשותפת בסך כולל של 5,781 ש"ח. לפיכך הוא זכאי להשבת מחצית הסכום ששילם לבדו, קרי 2,890.5 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האיש בסיכומיו מודה, כי הוא קיבל החזר מחברת הביטוח של הבנק (בסך 4,694.77 ש"ח) בגין ביטוח כפול שנגבה בטעות. האיש מסכים לקזז מחצית מהחזר זה (2,347.5 ש"ח) מהחוב הכולל של האישה כלפיו.

האישה טוענת כי האיש פעל בחוסר תום לב בכך שקיבל החזר כספי (בסך כ-5,781 ש"ח) מחברת הביטוח בגין תשלום ששולם על ידי שני הצדדים (כחלק מהמשכנתא המשותפת) לאחר חתימת ההסכם, וכלל לא טרח ליידע אותה על קבלת החזר.

האישה מדגישה כי קיבלה אישור מחברת הביטוח שהכסף הוחזר לחשבונו הפרטי של האיש (ממנו יצא התשלום) אף ששניהם שילמו, ולפיכך האיש חייב לה מחצית מסכום החזר קרי 2,890 ש"ח.

עמדת ביה"ד:

אין מחלוקת בין הצדדים כי נגבה תשלום כפול בגין ביטוח דירה משותף, וכי הבנק/חברת הביטוח החזיר את התשלום העודף שנגבה בטעות.

הצדדים חלוקים מהו הסכום המדויק שהוחזר. **סכום החזר:**

האיש טען כי סך החזר עמד על 4,694.77 ש"ח (2,113.76 ש"ח + 2,581.01 ש"ח). האישה טענה כי סך החזר היה גבוה יותר, כ-5,781 ש"ח, ודרשה בהתאם מחצית ממנו (2,890 ש"ח). עיון בנספחים 4–5 של סיכומי האיש (אסמכתאות על ביצוע החזרים) מלמד על העברות בסכומים הבאים: 2,113.76 ש"ח בצירוף 2,581.01 ש"ח כדלהלן:

החזר מחברת ביטוח	2,113.76-	19.6.22
החזר מחברת ביטוח	2,581.01-	19.6.22

המסקנה העולה באופן ברור מהאסמכתאות היא, כי הסכום הכולל שהוחזר לאיש עומד על סך 4,694.77 ש"ח. לפיכך הסכום הרלוונטי לצורך החישוב יהיה 4,694.77 ש"ח.

האיש דורש מהאישה שתשיב לו מחצית מדמי הביטוח ששילם לבדו (5,781 ש"ח), קרי: 2,890.5 ש"ח.

האישה זכאית לקבל מחצית מההחזר הכספי שהתקבל מחברת הביטוח (4,694.77 ש"ח), קרי: 2,347.39 ש"ח (האיש הסכים לקזז 2,347.5 ש"ח).

בית הדין מחייב את האישה לשלם לאיש את מחצית חוב הביטוח ששילם (2,890.5 ש"ח), ומקזז מסכום זה את חלקה בחזר שהתקבל (2,347.39 ש"ח).

סוף דבר: בחישוב סופי ברכיב זה, על האישה להשיב לאיש סך של 543.11 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ד. הצמדה למדד של המזונות (בסך כ-2,470 ש"ח), מחציות והתחשבנויות

האישה טוענת כי האיש לא שילם את הצמדת המזונות למדד במשך ארבע שנים, למרות חובתו המפורשת בהסכם. היא מודה כי האיש שילם בדיעבד את החוב עבור השנתיים האחרונות (בסך כ-8,000 ש"ח), וזאת רק משום שניתן לתבוע אותן בהוצאה לפועל. לפיכך האיש נותר חייב לאישה את ההפרש עבור השנתיים הראשונות (2021-2023) בסך כ-2,470 ש"ח אותו יש לחייבו לשלם.

האישה טוענת כי האיש חייב לה עוד כ-4,000 ש"ח עבור מחציות שלא שולמו. עם זאת היא מצהירה כי היא מוכנה לוותר על חוב זה, אך תשמח אם בית הדין יחייב אותו על כך.

האיש טוען כי אין לדון בטענות האישה בנוגע לאי-תשלום מחציות, אי-הצמדת מזונות למדד, משום שבעניינים אלו לא הוגשה תביעה מתאימה ולא נפתח תיק רלוונטי בבית הדין.

ולגופו של עניין, האיש טוען כי שילם בדיעבד את ההצמדה עבור שנתיים אחורה (8,423 ש"ח), וכי לגבי התקופה שלפני כן - החוק (סעיף 11(ב) לחוק המזונות) אינו מאפשר גבייה ללא אישור מיוחד שלא התבקש. ובאשר למחציות האיש טוען ששילם את כל המחציות כנגד הוכחות תשלום.

השבת מחצית טיפול שיניים (בסך 27.7 ש"ח): האיש דורש השבת מחצית סכום של 55.4 ש"ח ששילם עבור טיפול שיניים.

האיש גם טוען שהחל מחודש 9/2024, גובה חיובי המזונות הופחתו כשהבן הגדול נהיה בגיר.

עמדת ביה"ד:

האישה טוענת כי האיש לא שילם בזמנו את הצמדת המזונות למדד כנדרש בהסכם במשך ארבע שנים. האיש שילם בדיעבד את החוב עבור השנתיים האחרונות. האישה דורשת לחייבו בהפרש עבור השנתיים הראשונות (2021-2023) בסך של 2,470 ש"ח.

האיש טוען כי שילם את החוב הרטרואקטיבי עבור שנתיים אחורה בהתאם לסעיף 11(ב) לחוק המזונות, וכי החוק אינו מאפשר גבייה מעבר לכך ללא אישור מיוחד של בית הדין/בית המשפט, אישור שלא התבקש.

חובת ההצמדה מעוגנת במפורש בהסכם הגירושין שקיבל תוקף של פסק דין, בסעיפים 22-23 כדלהלן:

"22. דמי המזונות יהיו **צמודים למדד** המחירים לצרכן, כאשר מדד הבסיס יהיה המדד הידוע ביום אישור ההסכם ע"י ביה"ד. עדכון המזונות ייעשה אחת ל 3 חדשים ללא תשלום הפרשים רטרואקטיביים בגין העבר. מדד שלילי לא יילקח בחשבון ולא יגרום להפחתת מזונות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

23. דמי המזונות ישולמו ע"י האב לידי האם החל מיום 10.7.2021 ואילך, וב 10 לכל חודש, ויועברו ע"י האב בהוראת קבע צמודת מדד לחשבונה."

טענת האיש לפיה אין לחייבו מעבר לשנתיים אחורה נדחית, שכן ההגבלה הקבועה בסעיף 11(ב) לחוק המזונות, הדורשת אישור לגביית חובות מזונות ישנים, נועדה להגן על החייב במסגרת הליכי הוצאה לפועל. תביעה המוגשת ישירות לבית הדין או לבית המשפט בבקשה לחייב בתשלום הפרשי הצמדה שלא שולמו מעולם – אינה חוסה תחת הגבלה זו. מאחר שההסכם הוא ברור והחוב לא התיישן, יש לחייב את האיש בקיום מלוא חובתו.

טענת האיש לפיה אין לדון בנושא זה מאחר שלא הוגשה "תביעה מתאימה" נדחית. ראשית, האישה העלתה את דרישתה בדיון והנושא נדון לגופו על ידי שני הצדדים. שנית, בית הדין מוסמך להכריע במכלול העניינים הנובעים מההסכם שאישר ואין צורך בהגשת תביעה נפרדת פורמלית לגבי כל רכיב כספי קטן שנותר פתוח.

לסיכום, אנו מחליטים לחייב את האיש בתשלום הפרשי ההצמדה למדד של המזונות, עבור השנתיים הראשונות (2021-2023) בסך של 2,470 ש"ח.

מחציות:

האישה תבעה בתחילה השבת מחציות הוצאות שלא שולמו על ידי האיש בסך של 7,973 ש"ח. האיש טען כי שילם את כל הסכומים שעבורם הוצגו קבלות (כ-1,810 ש"ח), וכי אין לחייבו ביתרת הסכום ללא אסמכתאות תשלום מתאימות מצד האישה.

על פי ההסכם והנוהג המקובל, תשלום מחציות בהעדר הסכמות, מותנה בהצגת הוכחות תשלום (קבלות/חשבוניות). האיש שילם את הסכומים שעבורם הוצגו לו אסמכתאות, ואילו יתרת החוב הנטענת לא גובתה בהוכחות תשלום מלאות וברורות. בנוסף, האישה עצמה ציינה בכתבי טענותיה מיום 28.05.2025 כי היא "מוותרת" על יתרת החוב (כ-4,000 ש"ח) מתוך רצון לסיים את ההליכים. אמנם היא השאירה את הנושא להכרעת בית הדין, אך גם הצהירה זו מצדיקה, שבית הדין לא יחייב את האיש במחציות אלו ללא הוכחות.

לפיכך, תביעת האישה לתשלום יתרת המחציות נדחית.

השבת מחצית טיפול שיניים (בסך 27.7 ש"ח): האיש דורש השבת מחצית סכום של 55.4 ש"ח ששילם עבור טיפול שיניים. האישה הודתה בחוב זה, אך היא טענה שהיא שילמה כל השנים את טיפולי השיניים. האישה אינה מסרבת לשלם לאיש חוב זה. מדובר בתשלום ששילם האיש בתאריך 21.3.2025.

לדעת בית הדין, ראוי היה ששני הצדדים היו משכילים להגיע בעצמם להסכמות לגבי חיובים אלו. אולם מאחר והצדדים הביאו מחלוקת זו להכרעת בית הדין, מחליט בית הדין להכריע בעניין זה. בית הדין יחייב את התשלומים שאין לגביהם מחלוקת על קיומם ו/או שיש לכך הוכחות באמצעות קבלות וכדומה. משום כך, בית הדין לא יחייב את האב בתשלומי טיפולי השיניים שהאישה טוענת שהיא שילמה במהלך השנים. האישה אמנם יכולה לטעון שזו קטנוניות מצד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האיש לדרוש ממנה תשלום זה, כאשר היא שילמה כל השנים את תשלומי טיפולי השיניים. אך בית הדין אינו ערכאה משפטית שנועדה לקבוע האם התביעה קטנונית או לא. בית הדין צריך להכריע לגוף התביעה. ולגוף התביעה, יש לחייב את האישה לשלם לאיש מחצית מהתשלום שלו לטיפולי השיניים בסך של 27.7 ש"ח.

האיש גם טוען שהחל מחודש 9/2024, גובה חיובי המזונות הופחתו כשהבן הגדול נהיה בגיר.

לדעת בית הדין, ההתחשבנויות לגבי תשלומי המזונות, אמורות להיעשות בין הצדדים (ללא צורך להטריח בכך את ההוצאה לפועל). ככל והצדדים אינם מצליחים לעשות זאת בעצמם, בזכות כל אחד מהצדדים, לפנות בעניין זה לרשות האכיפה והגביה (ההוצאה לפועל).

לסיכום פרק המזונות:

האיש חייב לאישה בגין הצמדת המזונות סך של 2,470 ש"ח. מסכום זה ינוכו 28 ש"ח שהאישה חייבת לאיש (בגין מחצית טיפול שיניים) והאיש ישלם לאישה סך של 2,442 ש"ח.

לגבי שאר ההתחשבנויות שבין הצדדים הקשורות לחיובי המזונות, יוכל כל אחד מהם לפנות להוצאה לפועל, ככל והצדדים לא ישכילו (או שאחד מהם לא ירצה וכיוצ"ב), להסתדר ולהתחשבן בכוחות עצמם.

ה. מחלוקת הצדדים בעניין הפסנתר

בין האירוסין לחתונה, קנו הורי האיש והורי האישה, פסנתר ממשפחת האיש.

האיש עומד על דרישתו לקבל לידי את הפסנתר. טענתו העיקרית היא כי הפסנתר נרכש מדודו של האיש במחיר סמלי (5,000 ש"ח) בכוונה מפורשת של הדוד לשמרו במשפחת האיש, שכן הוא היה שייך לזקנתם (שנפטרה ערירית) ועבר בירושה, ולכן יש לו ערך רגשי וסנטימנטלי רב במשפחה.

עוד מוסיף האיש כי הוא עוסק במוזיקה וזקוק לפסנתר זה לפרנסתו. על בית הדין לקיים את צוואת המת ולהורות על השבתו לידי. לחילופין מציע האיש לשלם לאישה 1,000 ש"ח ולקחת את הכלי ולממן את הובלתו.

האיש טוען שבחלוקת שאר המיטלטלין, הוא השאיר לאישה את מרבית המיטלטלין והוא לקח מיטלטלין ישנים. האיש גם טוען שהאישה לא דרשה מינוי שמאי למיטלטלין.

מנגד, האישה עומדת על זכותה הבלעדית בפסנתר. לטענתה הפסנתר ניתן לה כמתנה מלאה לקראת הנישואין במקום טבעת אירוסין, ומדגישה כי הפסנתר ששווי היה כ-7,000 ש"ח, מומן בחציו על ידי הוריה ששילמו עליו 3,500 ש"ח. בנוסף, לטענתה הוריה שילמו על ההובלה המיוחדת של הפסנתר, 2,000 ש"ח.

בנוסף לערכו כמתנה, הפסנתר שלטענתה שווה כיום כ-8,000 ש"ח, משמש אותה ככלי עבודה וכן משמש את ילדיהם המשותפים שנמצאים במשמורתה. יש לדחות את טענת האיש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לערך סנטימנטלי שיש לקיים עבור נפטר, שכן הוריו והוריה רכשו את הפסנתר במשותף, מדודו של האיש כמתנת אירוסין.

האישה גם טוענת שבחלוקת שאר המיטלטלין, האיש קיבל הרבה יותר ממנה. לטענתה, היא נתנה לאיש לבחור מה לקחת, והאיש בחר לקחת את הדברים היותר חדשים ויותר יקרים. האישה מוסיפה שהאיש גם קיבל את האורגן ששוויו לטענתה כ-3,000 ש"ח.

דיון והכרעה

השבת הפסנתר או שוויו

האישה טוענת כי הפסנתר הוא נכס נפרד שלה, שניתן לה במתנה אישית במקום טבעת אירוסין (כאשר הוריה מימנו חצי מהשווי). היא מדגישה כי הוא משמש אותה כיום ככלי עבודה עיקרי לפרנסתה ומבקשת להותירו ברשותה.

האיש לעומת זאת טוען כי הפסנתר הוא רכוש משותף לזוג, כיוון שנרכש בתמיכת ההורים עבור שני בני הזוג. הוא תבע לקבלו לידיו בשל ערכו הסנטימנטלי כנכס שנועד להישאר במשפחה.

לאחר ששמענו את הצדדים ועיינו בכתבי הטענות, אנו בדעה כי הפסנתר יישאר בבעלותה המלאה והבלעדית של האישה, ונסביר:

גרסת האישה לפיה הפסנתר הוקנה לה במתנה אישית במקום טבעת אירוסין נראית בעינינו אמינה יותר. קביעה זו אינה מסתמכת על דברי האישה בלבד, אלא על נסיבות האופפות את גירסת האיש עצמו. בפרוטוקול הדיון מיום 19.2.25, כאשר נשאל האיש אם האישה קיבלה טבעת אירוסין, הוא השיב "אני חושב שכן, אבל לא זוכר במאה אחוז... לגבי טבעת אני לא זוכר." (שורות 186-189).

"ביה"ד: היא קיבלה טבעת אירוסין?"

האיש: אני חושב שכן, אבל לא זוכר במאה אחוז. אני חושב שהסט של השרשרת והתכשיטים שרשרת היא גדולה רחבה והצמיד היו במעמד האירוסין, זה היה המתנה של האירוסין. לגבי טבעת אני לא זוכר."

אי-הידיעה של האיש בדבר קבלת הטבעת, מחזקת משמעותית את גרסת האישה כי הפסנתר היה החלופה הנדרשת למתנה אישית זו. על פי סעיף 5(א)(1) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, נכס שניתן לאחד מבני הזוג במתנה או בירושה בתקופת הנישואין או שהיה לו ערב הנישואין, אינו נכלל במאגר הרכוש המשותף לאיזון משאבים. מכאן, שהפסנתר שהוקנה במתנה אישית קודם הנישואין, גם אם במימון משותף של ההורים, מקבל מעמד של נכס נפרד שאינו בר חלוקה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה טוענת שהפסנתר הוא כיום כלי עבודה עיקרי לפרנסתה (האישה מורה לפסנתר ומפקחת על מוזיקה). מעבר לכך, הפסנתר נשאר בהחזקתה ובשימושה הבלעדי בפועל מאז מועד הפירוד בשנת 2021 ועד היום. חזקה ארוכת שנים זו בנכס בעל חשיבות, מהווה גם אינדיקציה חזקה לכוונת הפרדה ולקבלת המציאות הקיימת לפיה הפסנתר שייך לה.

יש לציין גם שמדובר בבני זוג המשתייכים למגזר החרדי שבו מקובל שהאישה מקבלת לאחר האירוסין טבעת. לפי גירסת האישה הורי האיש מימנו מחצית מעלות קנית הפסנתר בסך של 3,500 ש"ח, במקום לקנות לה טבעת אירוסין. ישנם אמנם הורים שקונים טבעת אירוסין לכלה בשווי של פחות מ-3,500 ש"ח, אך עדיין נראה יותר לקבוע שמימון הוריו לקניית הפסנתר לאישה, יחשב כמתנת אירוסין השייכת לאישה.

וראה גם בספר משפטיך ליעקב (חלק ט' סימן כה) דבמתנה אזלינן בתר אומדנא אף לעניין קיומה ואופן קיומה. וזה לשונו:

"דהנה מצד אחד שונה דין המכר מדין המתנה בעוד שבמכר בעינין לגילוי דעת הרי שבמתנה ניתן לבטלה על סמך דברים שבלב ואומדן דעת שעל דעת כן לא נתן מתנה אף אם אינו אומדנא דמוכח כמברחת וככותב נכסיו לאחר ששמע שמת בנו. עיין בתוס' רי"ד (קדושין מט, ב) ובשלטי גבורים (כתובות נו, א בעמודה"ר, אות ה') וז"ל: ולא אמרו דברים שבלב אינם דברים אלא במכר הואיל ומכר לו לזה במעותיו אין לנו לילך אחר דברים שבלב אבל במתנה אנו הולכים אחר דברים שבלב שאם אנו מכירין דעתו שאינו גומר ומקנה בליבו אין מתנתו מתנה, שהרי שכיב שכיב מרע אע"פ שנתן נכסיו במתנה סתם הואיל ואנו מכירין שאינו נותן אלא על דעת שימות אם עמד מחוליו חוזר ממתנתו".

וכדברי השלטי גבורים פסק הרמ"א בחו"מ רז, ד'. הסבר דברי השלטי גבורים מצאנו בסמ"ע רז, י: "הטעם דדוקא במכר דקיבל מעות מסתמא גמר ומקני אם לא דפירש משא"כ במתנה דהוא בחינם דאומדן דעת כל דהו מבטל המעשה ואמרינן ביה דלא גמר בדעתו ליתנו לו בחינם". מבואר דמתנה שהיא בחינם דאומדן דעת כל דהו מבטל את המעשה משא"כ מכר. והדברים ארוכים בענין כותב נכסיו לאחר כששמע שמת בנו (ב"ב קמו, ב) ובדין מברחת ועיין מה שכתבתי בח"ב סי' ג'.

וכל זה לענין ביטול המתנה וכל שכן לענין קיומה ואופן קיומה. דאיתא בב"ב קמג, ב: ההוא דשדר פיסקי דשיראי לביתיה (חתיכות מעיל וסתם שלח לחלק לבני ביתו - רשב"ם). אמר רבי אמי הראויין לבנים לבנים ראויין לבנות לבנות, ולא אמרן אלא דלית ליה כלתא אבל אית ליה כלתא לכלתיה שדר ואי בנתיה לא נסיבן לא שבק בנתיה ומשדר לכלתיה. ובמאירי שם בסוגיא כתב וז"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"מי ששלח לבני ביתו חפצים וכלי מילת וכיוצא באלו בדורון שיחלקוהו כראוי להם, והיו שם בנים ובנות, רואין ענין הדורון, ונותנין את שראוי לבנים לבנים, כגון ספרים וכלי מלחמה וכיוצא באלו, ומה שראוי לכולם ר"ל לבנים ולבנות הרי הם לבנים, אבל מה שראוי לבנות לבד, כגון תכשיטין וצניפין וכיוצא באלו, אם היו שם בנות נשואות ונשי בנים, נותנין אותם לנשי הבנים, ואם יש שם בנות שאינן נשואות, נותנין אותן לבנות. וכל כיוצא בדין זה מדין אומדנא הוא יוצא, שכך אנו אומדין דעת השולח, ואם יש שם צדדין לעשות אומד על דרך אחרת דנין אותה. ומפני זה כתבו גדולי הצרפתים בזו שלא היתה לו אשה, שאם היתה לו אשה, לאשה נותנין כל שראוי לנשים".

מבואר מדברי המאירי שכל ענין חלוקת המתנות אנו אומדין בדעתו וכל מקרה לפי ענינו, וכמש"כ המאירי, שאם יש שם צדדים לעשות אומד על דרך אחרת, דנים לפי אומד הדעת. הרי שגם אופן חלוקת המתנות יעשה לפי אומדן דעת. וכן מבואר בדעת הרמב"ם זכיה ומתנה ויד, הובא גם בשו"ע חו"מ רמזב, שכל דין זה מחמת אומדן דעת הנותן: "...וכן המשלח כלים לביתו סתם, והיו בהן כלים הראויין לבנות, יטלו אותן בנותיו, אומדן דעת הוא שלהן שלח, ואם אין לו בנות או שהיו בנותיו נשואות, יטלו אותן נשי בניו, שהדעת נוטה שלהן שלח".

ובמלאכת שלמה (לרבי שלמה חכים על הרמב"ם זו"מ ויד) הביא מספר זקן שמואל שהסתפק במי שיש לו בני בנים ושלח ממדינת הים דבר הראוי להם, כגון לבוש קטן בצבע אדום או ירוק שהדעת נוטה שלהם שלח, אי אמרינן שיתנו אותם לנכדים או לא, ולא הכריע. והמלאכת שלמה כתב דכיון דמכח אומדנא הוא דאמרינן הראויין לבנים לבנים וכו', הרי שיש הפרש בבנים עצמם, ולכן יש לילך בזה אחר האומדנא. **הרי שבכל ענין יש לבדוק אחר אומדן דעת הנותן, ולחלק לפי אומדנא זו.**

טענת האיש כי יש להשיב לו את הפסנתר בשל ערכו הרגשי לצורך "קיום דברי המת" נדחית. אין חולק כי הפסנתר נרכש על ידי ההורים מהדוד בתמורה כספית גם אם במחיר נמוך, כפי שצייין האיש בעצמו בדיון: "אמא שלי אמרה אנחנו ההורים נשתתף בזה".

כך מובא בפרוטוקול: (שורות 192-201)

"האיש: ענין הפסנתר. זה פסנתר שהיה של דודה של אמא שלי שנפטרה ערירית, וניתן במתנה לדוד שלי, כיון שאנחנו אני ואחי משפחה מוזיקלית וגם היא, דוד שלי אמר ניתן לי' (אני) את הפסנתר במתנה, הסיכום היה בין ההורים כיון ששנינו מנגנים ומוזיקאים התעסקנו אהבנו את זה כתחביב יותר, והיה צורך לפנות את הדירה של הדודה הערירית שהיתה צריכה להתפנות, לכן ההורים הביאו משם המון המון

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דברים, שואב אבק וכל מיני פריטים שהיו סתם בבית של דודה ערירית, הדוד אח של אמא שלי עשה את השיקולים שלו במקום ליסוע לחיפה ולהביא שמאי אמר שאני ייקח את זה יחד עם הדברים, אמא שלי אמרה זה משהו ששווה, אמרה אנחנו ההורים נשתתף בזה. כל ההצגה, זה היה ענין של שבועיים שלוש לפני החתונה, אני והיא נסענו לחיפה וסימנו לעצמנו כל מה שרצינו לקחת לבית וזה בא יחד עם זה איזה שהוא פתרון של הדוד להשאיר את זה אצלנו."

מכיוון שזו הייתה עסקת רכישה בתמורה כספית ולא מתנת ירושה ישירה לאיש, אין מקום לטענת "מצווה לקיים דברי המת" ויש לראות בנכס זה ככל רכוש.

זאת ועוד, יש להתחשב גם בכך שהאישה גילתה נכונות לוותר על תביעותיה הכספיות הנותרות כפי שציינה האישה בתגובתה מיום 28.05.2025: "החלטתי... לוותר ולא לתבוע את ה-4,000 ש"ח הנותרים", וכן ויתרה על טענותיה לגבי חלוקת שאר המיטלטלין באופן לא שוויוני לטובת האיש ושהאיש קיבל את האורגן. הותרת הפסנתר – שהוא כלי עבודה – ברשותה, משרתת את הצורך בסופיות הדיון ומאזנת את מכלול החובות ההדדיים שנותרו בין הצדדים. לפיכך, תביעת האיש להשבת הפסנתר נדחית. הפסנתר יישאר לאישה והיא לא תחויב לשלם לאיש כספים בגין הפסנתר.

הרב ירון נבון - דיין

הרב יהודה שחור - אב"ד

הכרעה בנושא מתנת הפסנתר שניתנה לצדדים בתקופת האירוסין.

רקע עובדתי

טענות ב"כ האיש: בזמנו בזמן ארוסי הצדדים, לאחר שנפטר דוד של האיש באזור הצפון והשאיר פסנתר בירושה. שווי הפסנתר כיום הוא כ-8,000 ש"ח. בזמנו הפסנתר היה שווה קצת פחות. הורי הצדדים התחלקו בתשלומי הפסנתר שווה בשווה. "כיון ששנינו מנגנים ומוזיקאים... אהבנו את זה כתחביב יותר... זה היה שבועיים שלוש לפני החתונה...".

סיכום טענת האיש כי הפסנתר ניתן במתנה לצדדים כמתנת אירוסין, ולכן עכשיו האיש תובע מהאישה לשלם לו חצי משווי הפסנתר.

טענות האישה: "אני הייתי בעת לימודי בתואר ראשון למוזיקה ושאלו אותי האם אני רוצה פסנתר במקום טבעת והשבתי שכן, וקיבלתי פסנתר כשהורי והוריו שילמו כל אחד חצי, כי השווי של הפסנתר היה יותר מטבעת...".

ובהמשך טענה האישה: "ההורים שלו שאלו אותי אם אני מעדיפה פסנתר במקום טבעת, ועניתי שכן, אבל הפסנתר עלה יותר מטבעת, ואבא שלי שילם את ההפרש בין הטבעת לפסנתר."

סיכום טענת האישה כי הפסנתר ניתן רק לה במתנה, וראיה לכך שבזמן האירוסין האישה לא קיבלה טבעת יהלום כפי המנהג שנהוג שהחתן או הורי החתן נותנים לאשה טבעת יהלום כמתנת אירוסין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

השווי הממוצע של טבעת יהלום הניתנת לאשה הוא כ 4,000 ש"ח, והפסנתר ניתן לה כתחליף לטבעת יהלום הניתן לכלה בתקופת האירוסין.

בדברי הבאים אפרט את הנושאים הבאים:

1. במכר ובמתנה מועיל אומדנא דמוכח
2. המנהג שהחתן קונה לכלה בתקופת האירוסין טבעת יהלום הוא מנהג נפוץ ומקובל בקרב ציבור שומרי המצוות
3. למרות שכתוב בהסכם גירושין שאושר בתאריך 12.7.21 בסעיף 52: "...אין להם ולא תהיינה כל תביעות ו/או דרישות ו/או טענות מכל מין וסוג שהוא, האחד כלפי משנהו..." , היו תביעות הדדיות של הצדדים לאחר אישור ההסכם הנ"ל בנושא הפסנתר ושאר מטלטלין

כעת אפשר את הנושאים הנ"ל:

1. במכר ובמתנה מועיל אומדנא דמוכח

הנה מצינו בגמרא דף מ"ט ע"ב "אמר רבא הוי דברים שבלב, ודברים שבלב אינם דברים."

וכתב שם התוס' ד"ה "דברים שבלב":

"וגם יש דברים שאפילו גילוי מילתא לא בעי, כגון ההיא דהכותב כל נכסיו לאחרים ושמע שיש לו בן שהמתנה בטלה, וכן הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא לפי שאנו אומדין שלכך היה בדעתו, וכמו כן אנן סהדי דלא זבן אלא אדעתא למיסק לארעא דישאל."

וכך כתב הר"ן (דף כ' ע"ב דפי הרי"ף):

"...הני ודכותייהו לא קשיא דכל כה"ג כיון שהעניין מוכיח מתוכו לאו דברים שבלב נינהו, אלא הרי הוא כאילו נאמר בפירוש... משום דכל כה"ג שהעניין מוכיח מתוכו לאו דברים שבלב הם אלא דברים שבפי כל העולם ובלבם..."

וכך הביא נתיבות המשפט (ביאורים סימן ר"ל ס"ק א') בדין אומדנא דמוכח בלוקח מטלטלין דהוי ביטול מקח:

"ומעשה בא לידינו שפעם אחת בשעת מלחמה הוצרך המלך לקנות פשתן הרבה בלי מספר... ואח"כ הפסיד המלך המלחמה, ולא רצה ליקח הפשתן מראובן כפי הקונטראקט שעשה, והוזל הפשתן בכל המקומות, ועכשיו תובע שמעון מראובן שיקח הפשתן ממנו... ודנתי שפטור ראובן בכה"ג כולי עלמא מודים שלא היה ראוי למוכרו רק למלך... פטור מלשלם."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכן הביא בשו"ת דברי חיים חלק א' חו"מ סימן ל"ז, וז"ל:

"מה שכתבת אם יכול לחזור בו הלוקח, כיון שכל כוונתו היה לקנות
"לאנות" לפי דבר המוכר, ואם כן אם לא מצא אדם שיוכל "לאנות",
בטל המקח..."

וכתב בשו"ת בית אפרים חו"מ סימן ל':

"...וגדולה מזו נלע"ד שאפשר אף בלא גילוי דעת, אם הדבר ידוע
ומפורסם לכל שאין זה קונה לעצמו רק בשביל הליווריינג איכא אומדן
דעתיה שנתן כפליים מכפי שוויה דחוזר המקח... וכן מבואר להדיא
בריטב"א שם, דבדבר ידוע ומפורסם לכל שלצורך דבר זה הוא קונה
כולי עלמא מודים... כיון דחזינן דאף בלא גילוי דעת כלל, מהני בכהאי
גוונא שמפורסם לכל..."

2. המנהג שהחתן קונה לכלה בתקופת האירוסין הוא מנהג נפוץ ומקובל מאד במיוחד בקרב הציבור
שומר תורה ומצוות

הנה מקור דין סבלונות מוזכר בשו"ת מהרי"ט (חלק ב' אהע"ז סימן כ"א) שכתב שם סבלונות שנתן
אדם לארוסתו סתמן מתנה, ואינו יכול לתבוע אותם חזרה כשהוא נושא אותה, וכך כתב שו"ת
חתם סופר אבן העזר (חלק א' סימן פ"ב).

והנה הרמ"א בשו"ע אבהע"ז (סימן מ"ה סעיף ב') כתב:

"ונ"ל דאם החתן אמר שלא שלח רק לסבלונות בעלמא לכ"ע ליכא
למיחש בכה"ג, וכן מעשים בכל יום לפעמים חוזרים בשידוכים
והסבלונות חוזרים, ולא נהגו להצריכה גט הואיל והוא במקומות בזמן
הזה דכולי עלמא מסבלי והדר מקדשי, והחתן אינו אומר ששלח לשם
קידושין".

3. למרות שכתוב בהסכם גירושין שאושר בתאריך 12.7.21 בסעיף 52: "...אין להם ולא תהיינה כל
תביעות ו/או דרישות ו/או טענות מכל מין וסוג שהוא, האחד כלפי משנהו..." , היו תביעות הדדיות של
הצדדים לאחר אישור הסכם הנ"ל בנושא הפסנתר ושאר מטלטלין

למרות שנכתב בהסכם הגירושין שחתמו הצדדים ואושר בביה"ד בתאריך 17.7.21: "הצדדים
מצהירים... אין להם ולא תהיינה להם כל תביעות...", הרי בתאריך 10.7.24 הגיש הבעל בקשה
לאכיפת הסכם גירושין - חלוקת רכוש, ובסעיף 8 מוזכר הפסנתר ועוד מטלטלין, ובתאריך
20.7.24 הגישה האשה תגובה חלוקת רכוש, ובסעיף 10 התייחסה לפסנתר וכן בשאר סעיפים
לשאר המטלטלין. הרי שגם לאחר אישור הסכם הגירושין, הגישו הצדדים בקשות ותגובות
בנושא הפסנתר ושאר מטלטלין, ובמיוחד האיש הגיש ראשון בקשות בנושא המטלטלין לאחר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חתימת ההסכם, ואם כך אינו יכול להלין על כך שמתקיים דיון על המטלטלין לאחר חתימת ההסכם הגירושין שנכתב שם שאין טענות זה על זה.

מסקנה

נראה שבזמן הזה שהחתן או הורי החתן נותן מתנה - טבעת יהלום כמתנת אירוסין לכלה, במיוחד שהאישה - הכלה למדה אז לתואר ראשון למוזיקה, וכולי עלמא לא פליגי שהאישה לא קיבלה מתנה טבעת יהלום בתקופת האירוסין, הרי יש "אומדנא" שהפסנתר ניתן לאשה כמתנת אירוסין והוא שייך אך ורק לאשה, ואינה צריכה להחזיר חצי משווי הפסנתר לאיש.

הרב יאיר לרנר - דיין

ו. הוצאות משפט

שני הצדדים מבקשים חיוב הצד השני בהוצאות משפט.

בית הדין בדעה שאין לחייב בהוצאות משפט.

סיכום החיובים הכספיים:

האישה חייבת לאיש בגין מס הכנסה סך של 5,670 ש"ח.

האישה חייבת לאיש בגין ביטוח הלוואת המשכנתא סך של 543 ש"ח.

האיש חייב לאישה בגין המזונות סך של 2,442 ש"ח.

ולסיכום החשבון: האישה חייבת לאיש סך של 3,771 ש"ח.

להלן מסקנת פסק הדין:

א. האישה תשלם לאיש סך של 3,771 ש"ח.

ב. לגבי שאר ההתחשבנויות שבין הצדדים הקשורות לחיובי המזונות, יוכל כל אחד מהם לפנות להוצאה לפועל, ככל והצדדים לא ישכילו (או שאחד מהם לא ירצה וכיוצ"ב) להסדר ולהתחשבן בכוחות עצמם.

ג. הפסנתר יישאר לאישה והיא לא תחויב לשלם לאיש כספים בגין הפסנתר.

ד. אין צו להוצאות משפט.

ה. פסק הדין מותר בפרסום לאחר השמטת שמות ומספרי ת"ז של הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניתן ביום כ' בכסלו התשפ"ו (10.12.2025).

הרב ירון גבון

הרב יאיר לרנר

הרב יהודה שחור - אב"ד

גט

OVER

משפחה • משפט • ומה שביניהם

WWW.GET-OVER.CO.IL

